

**ANALISIS PENGGUNAAN METAFORA DAN DAMPAKNYA
TERHADAP PERUBAHAN MAKNA DALAM KUMPULAN PUISI
PERAHU KERTAS KARYA SAPARDI DJOKO DAMONO SERTA
PEMANFAATANNYA SEBAGAI ALTERNATIF BAHAN AJAR SASTRA
KELAS X SMA**

oleh
Erika
195030095
Universitas Pasundan Bandung

ABSTRAK

Penelitian ini dibuat untuk mengetahui bagaimana penggunaan metafora dan dampak yang timbul akibat penggunaan metafora tersebut terhadap perubahan makna. Selain itu penelitian ini juga diharapkan dapat menjadi solusi bagi pendidik dalam mempertimbangkan bahan ajar sastra yang sesuai. Metafora yang dianalisis meliputi metafora antropomorfik, binatang, konkret ke abstrak, serta metafora sinaestetik. Sementara perubahan makna yang dianalisis adalah perubahan makna generalisasi, spesialisasi, ameliorasi, peyorasi, sinestesia, dan asosiasi. Metode penelitian yang dilakukan adalah kualitatif deskriptif dengan metafora dan perubahan makna sebagai objek penelitiannya. Sumber data penelitian diambil dari kumpulan puisi Perahu Kertas karya Sapardi Djoko Damono. Hasil penelitian yang diperoleh berupa hasil analisis penggunaan metafora, dampak yang dihasilkan akibat penggunaan metafora-metafora tersebut, serta pemanfaatannya sebagai alternatif bahan ajar sastra di kelas X SMA dalam bentuk LKPD.

***Kata kunci:** puisi, metafora, perubahan makna, bahan ajar.*

**ANALYSIS OF THE USE OF METAPHOR AND IT'S IMPACT ON
CHANGING MEANING IN THE COLLECTION OF PERAHU KERTAS
POEMS BY SAPARDI DJOKO DAMONO AND THEIR USE AS
ALTERNATIVE MATERIALS FOR LITERATURE TEACHING CLASS X
SMA**

by

Erika

195030095

Universitas Pasundan Bandung

ABSTRACT

This research was made to find out how the use of metaphors and the impact arising from the use of these metaphors on changes in meaning. In addition, this research is also expected to be a solution for educators in considering appropriate literary teaching materials. The metaphors analyzed include anthropomorphic, animal, concrete to abstract metaphors, and synaesthetic metaphors. While the changes in meaning analyzed are changes in the meaning of generalization, specialization, amelioration, pejoration, synesthesia, and association. The research method used is descriptive qualitative with metaphors and changes in meaning as the research object. The source of the research data was taken from the poetry collection Perahu Kertas by Sapardi Djoko Damono. The research results obtained are in the form of an analysis of the use of metaphors, the impact resulting from the use of these metaphors, and their use as an alternative to literature teaching materials in class X SMA in the LKPD.

Keywords: *poetry, metaphor, changes in meaning, teaching materials.*

**ANALISIS GUNAAN METAFOR JEUNG DAMPAKNA NGAROBAN
MAKSUD DINA KUMPULAN SAJAK PERAHU KERTAS KARYA SAPARDI
DJOKO DAMONO JEUNG GUNA BAHAN ALTERNATIF PIKEUN
PANGAJARAN SASTRA KELAS X SMA**

ku

Erika

195030095

Universitas Pasundan Bandung

RINGKESAN

Ieu panalungtikan dilakukeun pikeun mikanyaho kumaha digunakeunana métafora jeung pangaruh anu ditimbulkeun tina digunakeunana métafora kana parobahan harti. Salian ti éta, ieu panalungtikan ogé dipiharep bisa jadi solusi pikeun para pendidik dina merhatikeun bahan ajar sastra anu luyu. Métafora anu dianalisis ngawengku métafora antropomorfik, sasatoan, kongkrit nepi ka abstrak, jeung métafora sinaéstétis. Sedengkeun parobahan harti anu dianalisis nya éta parobahan harti generalisasi, spesialisasi, ameliorasi, peyorasi, sinestesia, jeung asosiasi. Métafora panalungtikan anu digunakeun nya éta déskriptif kualitatif kalayan métafora jeung parobahan harti salaku objék panalungtikan. Sumber data panalungtikan dicokot tina kumpulan puisi Perahu Kertas karya Sapardi Djoko Damono. Hasil panalungtikan anu dimeunangkeun dina wangun analisis digunakeunana métafora, pangaruh tina digunakeunana métafora, sarta digunakeunana minangka alternatif bahan pangajaran sastra di kelas X SMA dina wangun LKPD.

Sanggem Konci: *puisi, métafora, parobahan harti, bahan ajar.*